

Interjú egy katolikus pappal

Kérdés: Főtisztelendő Úr! Nem tartja furcsának, beszédesnek azt, hogy épp Önt kerestük meg, kértük meg erre az interjúra?

Válasz: Beszédesnek találok, de nem furcsának. Azt hiszem, ez abból a dologból fakad - persze bizonyos személyes kapcsolatokon túl -, hogy én magam meglehetősen szemben állok egyházi, itteni egyházi hierarchiánkkal, s ugyanakkor - a legtöbb kollégámtól meglehetősen eltérően - inkább érzékelem e rendszer velünk szembeni ellenséges törekvéseit.

K: A rendszer ellenséges voltát? Vagy az itteni emberek, beleértve természetesen Önt is, ellenséges magatartását a rendszerrel szemben?

V: A magam részéről csak azt tudom mondani, hogy mint pap nem tanúsíthatok ellenségességet, bár el tudok képzelni indokoltan ellenséges magatartást ezzel a rendszerrel szemben. De nem az én esetemben.

K: Úgy értsem ezt, az egyházon belüli személyeknek nemcsak a rendszerrel szemben kell taktikázniuk, de a rendszerrel szembeni magatartásukban saját lelkiismeretükkel, saját egyházukkal is?

V: Nem. Ez nem taktikai kérdés! Krisztus és a Krisztusi Szeretet a mi életünk lényege, és persze ez a lényege az egyház világi tevékenységének is. Az egyház és ezen belül az én véleményem szerint is az ellenséges magatartás, álláspont nem megoldás. Az igazi megoldás az Isteni Kegyelem és az Isten irántunk tanúsított szeretete, mely végső fokon megóv bennünket egy embertelen rendszertől vagy a terrortól, a terror ellenére. A mi feladatunk az, hogy Istenre hagyatkozzunk, az emberek számára pedig ez egy felajánlott út, egy Isteni Út, amelyet választhatnak és elutasíthatnak. Emellett azonban el tudok olyan ellenállást képzelni, (s az ellenállás persze ellenségeskedést feltételez mindig), amely kiegészíti a mi hivatásunkat.

K: Konkrétan: szóval az Ön álláspontja lényegében megegyezik azon dél-amerikai katolikus papokéval, akik...

V: Igen. Egyetértek, persze, amennyire ismerhetem a részleteket. De nem hiszem, hogy olyan formában és olyan mértékben van lehetőség arra, hogy itt egy dél-amerikai pap elkötelezettségét magunkévá tegyék...

K: ...már csak azért sem, mert a legbrutálisabb mai dél-amerikai diktatúra is több kritikai magatartást tesz lehetővé az egyes állampolgára számára, mint a mai román rezsim.

V: Nem tudom, meglehet. Az is lehet, hogy ez túlzás. De ez politikai kérdés. Az Isten, a hit szempontjából diktatúrák között nincs különbség.

K: Azt mondta, Főtisztelendő úr, hogy „az egyház és én”. Ha ezt a kijelentést komolyan elemzem, akkor az Ön különvéleményét, hogy ne mondjam azt: ellenállását az egyházi hierarchiával szemben meglehetősen *megosztottnak* kell tekintenem. Nemde?

V: De. Viszont tisztán kell látni: ma itt a katolikus egyház, szemben mondjuk a református vagy a zsidó egyházzal - ami kiszolgáltatottságát illeti -, bizonyos fokig nem olyan „egységes”. Erkölcsileg, emberileg nincs olyan egyetemesen diszkreditálva, mint az említett

másik két egyház. (Nem akarom, hogy félreértsetek, nem a gyülekezetekre vagy a hívekre gondolok, hanem csakis a hierarchiára!) Nem utolsó sorban azért mondhatom ezt, mert a közelmúltban elhunyt főpapunk, *Márton Áron*, nemcsak szentéletű ember volt, hanem - mint köztudott - politikailag is teljes értékű erkölcsi személyiség. A többi egyháznál a fontosabb pozíciókat már mind besúgók, korrumpált párt-szolgák töltik be, s e tény az alsóbb papságot is vagy gerinctelenségre csábítja, vagy gerinctelenségre kényszeríti. Természetesen nem mindenkit, és szép számmal vannak ellenpéldák is. A katolikus papok esetében azonban volt egyfajta felsőbb *biztatás* is arra, hogy az állam csábításainak vagy erőszakának ellenálljanak. Ezzel együtt azonban a söpredék a felszentelt papok között is egyre gyarapszik.

K: Milyen pozitív lehetősége, igazi papi lehetősége van egy katolikus papnak ma Romániában? S mindennek az ellenkezője: a gerinctelenségnek milyen lehetőségei vannak?

V: Pozitívumok. Ha jól meggondolom, négy ilyen lehetősége van egy papnak. Egyrészt itt vannak a prédikációk. A prédikációkat ma már nem figyelik olyan árgus szemmel, mint mondjuk néhány évvel ezelőtt, de azért nem szabad azt hinni, hogy ma nem szabadítanak az emberre besúgókat. De ha a gyülekezet jó viszonyban van a pappal, akkor egy idő után kialakulhat közöttük egyfajta jelbeszéd, amely révén az ember sok mindent elmondhat. Ezzel függ össze a másik igehirdetési szabadság és papi kötelesség: a személyes érintkezés. De erről inkább ne beszéljünk, hisz ez a mi titkaink közé tartozik.

A harmadik: a hitoktatás. Néha, rövid, nagyon rövid időszakokra az egyházat a rendszer békén hagyja, ez nem azt jelenti, hogy az egyház szabad lesz, csupán, hogy rövid időre fellélegezhet. De ezekben az időszakokban sem vált soha kockázatmentessé a gyermekek hitoktatása. Ma különösen nehéz helyzetben vagyunk. Különös megfigyelni, ma mindenekelőtt - és egyre inkább - olyan gyermekek járnak hittanórára, akiknek *családiról* különösebb veszténivalójuk nincs. Igaz, Erdélyben ma egy olyan világot élünk, amelyben azok vannak többségben, akik már majdnem mindent elveszítettek. Munkások, parasztok, gyakran olyanok gyermekei, akik börtönben vannak. Ha, mondjuk egy tisztviselő, értelmiségi elküldi hozzám a gyermekét, és ez kiderül - milyen könnyen kiderülhet! -, akkor nagyon hamar az utcán találhatja magát. De hát ez közismert dolog.

K: No és az a negyedik lehetőség, amely egy pap rendelkezésére áll?

V: Igen. Mivel publikációs lehetőségünk nincs, azok, akik még külföldre járhatnak, figyelmeztethetjük az egyházi közvéleményt vagy a kinti (magyarországi) közvéleményt, hogy itt most mi folyik. A legfontosabb, úgy vélem, a tanúságtétel. Hogy hitele legyen és egyre nagyobb mozgósító hitele annak, aki híreket visz, közöl. Tisztában vagyok azzal, hogy Rómában tudják, mi folyik itt. A Szentatya is tudja. De ezt a tudást és a velünk szembeni kinti felelősséget és figyelmet ébren, frissen kell tartani; megint csak egy feladat...

K: És az áldatlan papok?

V: Nézd, erről nem beszélek szívesen. Elégedj meg azzal, hogy azoknak az igazi papi lehetőségeknek, amelyekről az előbb beszéltem, megvan a fonákjuk is; és közülünk sokan abban a tévhitben élnek, hogy papi hivatásukat, kötelességeiket akkor teljesítik, ha hazudnak a szószéken, ha elzárkóznak az emberektől, ha a gyóntatószékben megbocsátják a bűnökkel szembeni önmegadást, ha a rendszer hitelét megerősíteni utaznak Nyugatra stb. Az, hogy egy pap miképpen viselkedik, sok tekintetben személyi feltételektől is függ, bár hiszem, nem minden pap gazember, aki a rendszerrel kiegyezik.

K: Kiegyezik...?

V: Rosszul fejeztem ki magam; azt akartam mondani: aki ideiglenes kompromisszumot köt a rendszerrel. Ha annak idején a papok és az egyház nem kötött volna kompromisszumot a

rendszerrel vagy a megszálló hatalommal, ma már nem léteznénk. Persze, *mindig* szükség volt olyanokra is, akik nem kötnek kompromisszumot. És az is természetes, hogy mindig ők lesznek kisebbségben. Szükség volt, igen, szükség volt azokra a katolikus (és nem katolikus) papokra, akiket a nácik deportáltak. Mert voltak ilyenek is. Szükség volt arra a példázatra is, amely a széplaki (Bihar megyei) katolikus pappal, a mártíremlékű *IVÁNYI* lelkésszel történt: 1945-ben az oroszok az egész falu (a gyermekeket is beleértve) szeme láttára lőtték agyon minden ok nélkül, csak azért, mert pap volt, s a szó legszorosabb értelmében, akár egy állatot... Szükség volt az 1956-58-ban deportált, agyonvert, megnyomorított papok példázatára is... Nem a szenvedésre és nem a halálra volt szükség, hanem a példázatra...

És hogy mire *nincs* szükség? Sok mindenre. Többek között arra sem, hogy egyes katolikus papok Nyugatra menjenek ottani egyházközségektől dollárt koldulni, amelyre természetesen a román kormány teszi majd rá a kezét, s amelyekből újabb ateista kampányokat szervezhetnek!

K: S egy utolsó kérdés: magyarnak lenni és katolikusnak lenni? Mi az összefüggés, és mi a különbség e két dolog között a mai Erdélyben?

V: Mióta megszüntették - jobban mondva betiltották - a görög katolikus vallást, azóta katolikusnak lenni sorsszerűen egyértelműen magyart jelent Erdélyben. Vagyis a két dolog egy és ugyanaz. A vallás keserveit felduzzasztják a nemzeti keservek, és a nemzeti keserveket a vallás keservei...

(Ara-Kovács Attila)